

CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

IZVJEŠTAJ O JAVNOM DUGU
NA DAN 31.12.2023. GODINE

Mart, 2024. godine

Sadržaj

UVOD.....	0
1. STANJE DUGA NA KRAJU 2023. GODINE.....	1
2. KRETANJE DRŽAVNOG DUGA U TOKU 2023. GODINE.....	3
2.1 Parametri kvaliteta državnog duga.....	4
2.2 Spoljni dug.....	5
2.3 Domaći dug.....	7
3. OTPLATA DUGA.....	8
4. DUG LOKALNE SAMOUPRAVE.....	9
5. KRETANJE DRŽAVNIH GARANCIJA TOKOM 2023. GODINE.....	11
Aneks I Spoljne državne garancije na dan 31.12.2023. godine.....	13
Aneks II Domaće državne garancije na dan 31.12.2023.godine.....	15
Tabela 1: Stanje duga na dan 31.12.2023. godine.....	2
Tabela 2: 10 najvećih zaduženja na dan 31.12.2023. godine.....	3
Tabela 3: Pregled aktivnih obveznica.....	3
Tabela 4: Servisiranje državnog duga u 2023. godini.....	9
Tabela 5: Konsolidovani dug lokalne samouprave na dan 31.12.2023. godine.....	9
Tabela 6: Pregled izdatih garancija lokalne samouprave.....	10
Grafik 1: Kretanje državnog i javnog duga Grafik 2: Neto državni i javni dug.....	1
Grafik 3: Odnos spoljnog i domaćeg duga.....	3
Grafik 4: Valutna struktura državnog duga.....	4
Grafik 5: Kamatna struktura državnog duga.....	4
Grafik 6: Kretanje efektivne ročnosti duga u periodu 2017-2023 .godine.....	5
Grafik 7: Kretanje realne ponderisane prosječne kamatne stope u periodu 2016-2023. godine.....	5
Grafik 8: Najveći ino kreditori u 2023. godini.....	5
Grafik 9: Stanje nepovučenih sredstava.....	7
Grafik 10: Struktura unutrašnjeg duga.....	7
Grafik 11: Državne garancije.....	11

UVOD

Zakonska regulativa koja se odnosi na pitanje javnog duga Crne Gore definisana je odredbama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list Crne Gore“, br.20/14, 56/14, 70/17, 4/18, 55/18, 66/19, 70/21, 145/21, 27/23, 123/23 i 125/23).

Javni dug je, u skladu sa pomenutim Zakonom, definisan kao dug centralnog i lokalnog nivoa, odnosno opšteg nivoa države. Centralni nivo države su državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa, koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države. Lokalni nivo su organi opštine, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od lokalnog interesa i koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od opštine.

Shodno odredbama Zakona, državnim dugom upravlja Ministarstvo finansija koje vodi i evidenciju o postojećem dugu države, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama.

Nadležni organ u opštini vodi evidenciju o postojećem dugu opštine, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama, i o tome kvartalno izvještava Ministarstvo finansija, u roku od 30 dana od isteka kvartala.

Ministarstvo finansija objedinjava evidenciju o javnom dugu u godišnji izvještaj o javnom dugu koji se objavljuje u roku od 90 dana od isteka fiskalne godine.

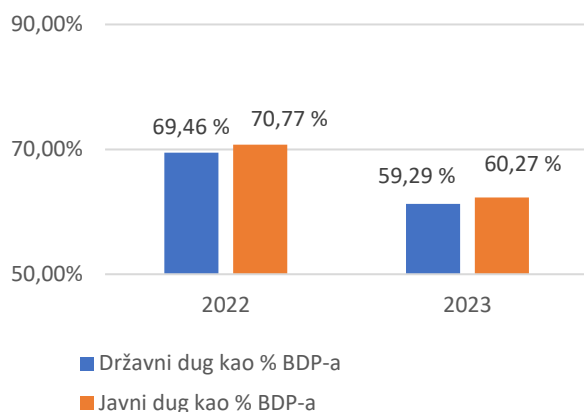
1. STANJE DUGA NA KRAJU 2023. GODINE

Ukupan javni dug Crne Gore, na dan 31.12.2023. godine, iznosi **4.126,81** miliona eura, odnosno **60,27% BDP-a¹**.

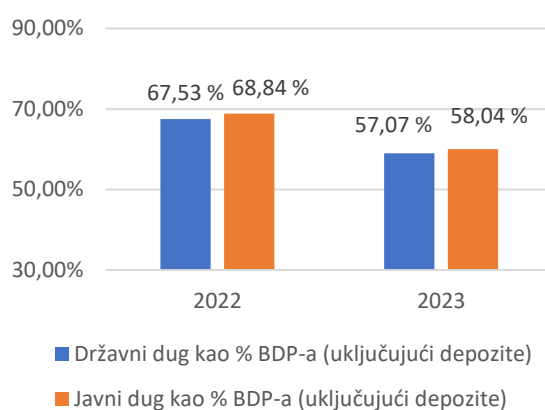
Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija (uključujući i 38.477 unci zlata²), a koji su, na kraju 2023. godine, iznosili 152,41 miliona eura, neto javni dug Crne Gore, na dan 31.12.2023. godine, iznosi **3.974,40** miliona eura, odnosno **58,04% BDP-a**.

Uporedni prikaz kretanja bruto i neto javnog duga na kraju 2022. i 2023. godine može se vidjeti na graficima 1 i 2.

Grafik 1: Kretanje bruto državnog i javnog duga

Grafik 2: Kretanje neto državnog i javnog duga

Na kraju 2023. godine javni dug u apsolutnom iznosu se povećao za 24,60 miliona eura, u odnosu na isti period 2022. godine. Povećanje duga je rezultat zaduživanja države sa jedne strane i redovne otplate i kursnih razlika nastalih prilikom iskazivanja stanja duga po različitom kursu, sa druge strane.

Naime, u toku 2023. godine, Država se zadužila u iznosu od 100,00 miliona eura na inostranom tržištu i u iznosu od 159,00 miliona eura na domaćem tržištu, i realizovala povlačenja sredstava iz ranije potpisanih ugovora u iznosu od oko 51,84 miliona eura. Sa druge strane izvršena je redovna otplata po osnovu postojećih kreditnih zaduženja u iznosu od oko 301,12 miliona eura.

Posmatrano u odnosu na BDP, došlo je do pada javnog duga u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, za 10,50 procentnih poena, usled činjenice da je procijenjeni BDP za 2023. godinu veći za oko 900 miliona eura u odnosu na BDP iz 2022. godine.

¹ Prema procjenama Monstata, BDP za 2023. godinu iznosi 6.847,12 miliona eura.

² Vrijednost 38.477 unci zlata na dan 31.12.2023. godine je iznosila 72,37 miliona eura.

Tabela 1: Stanje duga na dan 31.12.2023. godine

NAZIV ZADUŽENJA	Stanje duga	Stanje duga u % BDP-a	BDP u milionima EUR 6.847,12	
			% učešće u spolnjem/ unutrašnjem dugu	% učešće u javnom dugu
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	177,98	2,60%	5,06%	4,31%
Pariski klub Povjerilaca	45,17	0,66%	1,28%	1,09%
Međunarodna Asocijacija za razvoj (IDA)	6,65	0,10%	0,19%	0,16%
Evropska investiciona banka (EIB)	99,89	1,46%	2,84%	2,42%
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	62,56	0,91%	1,78%	1,52%
Banka za razvoj Savjeta Evrope (CEB)	75,00	1,10%	2,13%	1,82%
Evropska Komisija	60,00	0,88%	1,71%	1,45%
Njemačka banka za razvoj (KFW)	36,08	0,53%	1,03%	0,87%
Poljski zajam	2,06	0,03%	0,06%	0,05%
Francuski kredit - NATIXIS	0,02	0,00%	0,00%	0,00%
Kineska Exim Banka	682,42 ³	9,97%	19,40%	16,53%
Instituto del credito oficial (ICO) - Španski kredit	0,68	0,01%	0,02%	0,02%
IFAD	2,91	0,04%	0,08%	0,07%
Export Development Canada EDC - Helikopteri	0,92	0,01%	0,03%	0,02%
HAPOALIM banka – oklopna vozila	18,66	0,27%	0,53%	0,45%
Instrumentni brzog finansiranja - MMF	55,25	0,81%	1,57%	1,34%
Deutsche banka	100,00	1,46%	2,84%	2,42%
Sindicirani zajam - PBG	152,86	2,23%	4,35%	3,70%
Sindicirani zajam – PBG 2	188,18	2,75%	5,35%	4,56%
EUROBOND	1.750,00	25,56%	49,75%	42,38%
UKUPNO SPOLJNI DUG	3.517,29	51,37%	100,00%	85,23%
Stara devizna štednja	10,11	0,15%	1,86%	0,24%
Obaveze po osnovu obeštećenja	74,58	1,09%	13,74%	1,81%
Kredit kod poslovnih banaka	229,76	3,36%	42,34%	5,56%
Zaostale penzije	1,89	0,03%	0,35%	0,05%
Državni zapisi	50,00	0,73%	9,21%	1,21%
Domaće obveznice - GB24	92,44	1,35%	17,04%	2,24%
Domaće obveznice - GB26	50,00	0,73%	9,21%	1,21%
Pravna lica i privredna društva	33,84	0,49%	6,24%	0,82%
UKUPNO UNUTRAŠNJI DUG	542,62	7,92%	100,00%	13,15%
UKUPNO DRŽAVNI DUG	4.059,91	59,29%		98,33%
Dug lokalne samouprave ⁴	66,90	0,98%		1,67%
UKUPNO JAVNI DUG	4.126,81	60,27%		
Depoziti	152,41	2,23%		
UKUPNO DRŽAVNI DUG, UKLJUČUJUĆI DEPOZITE (NETO)	3.907,50	57,07%		
JAVNI DUG, UKLJUČUJUĆI DEPOZITE (NETO)	3.974,40	58,04%		

³ Konvertovano u skladu sa srednjim kursom CBCG na dan 31.12.2023. godine.

⁴ U stanje duga jedinica lokalne samouprave nisu uključeni: dug u iznosu od 36,91 miliona eura, jer je isti uključen u stanje ino duga; dug u iznosu od 0,30 miliona eura, jer je isti prema Ministarstvu finansija - pozajmica iz Fonda za podršku opštinama za finansiranje donatorskih projekata; dug prema Egalizacionom fondu u iznosu od 0,55 miliona eura; dug po osnovu datih pozajmica iz budžeta države u iznosu od 3,12 miliona eura.

Tabela 2: Prikaz 10 najvećih stanja duga na dan 31.12.2023. godine

Naziv zaduženja	U milionima EUR	
	Stanje duga	% učešća u javnom dugu
EUROBOND	1.750,00	42,41%
Kineska Exim Banka	682,42	16,54%
Kredit kod domaćih poslovnih banaka	229,76	5,57%
Sindicirani zajam - PBG 2	188,18	4,56%
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	177,98	4,31%
Sindicirani zajam - PBG	152,86	3,70%
Domaće obveznice	142,44	3,45%
Evropska investiciona banka (EIB)	99,89	2,42%
Banka za razvoj Savjeta Evrope (CEB)	75,00	1,82%
Obaveze po osnovu obeštećenja	74,58	1,81%

Tabela 3: Pregled aktivnih emitovanih obveznica

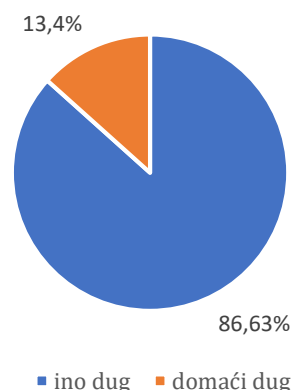
	U milionima EUR				
	Godina izdavanja	Valuta	Ročnost	Datum dospeljeća	Iznos
INOSTRANO TRŽIŠTE					
EUROBOND 2018	2018	EUR	7 godina	21.04.2025.	500,00
EUROBOND 2019	2019	EUR	10 godina	03.10.2029.	500,00
EUROBOND 2020	2020	EUR	7 godina	16.12.2027.	750,00
DOMAĆE TRŽIŠTE					
GB 2024	2019	EUR	5 godina	22.04.2024.	92,44
GB 2026	2019	EUR	7 godina	22.04.2026.	50,00

2. KRETANJE DRŽAVNOG DUGA U TOKU 2023. GODINE

Ukupan državni dug (bez depozita), na 31.12.2023. godine, iznosio je 4.059,91 miliona eura, ili 59,29% BDP-a. Ukupan državni dug uključujući depozite, na kraju 2023. godine, iznosio je 3.907,50 miliona eura ili 57,07% BDP-a. Spoljni dug iznosio je 3.517,29 miliona eura, odnosno 51,37% BDP-a, dok je unutrašnji dug iznosio 542,62 miliona eura, odnosno 7,92 % BDP-a.

U stanje državnog duga uključen je i dio duga lokalne samouprave, u iznosu od 36,91 miliona eura, po osnovu ugovora koje je Ministarstvo finansija zaključilo sa međunarodnim kreditorima, i dalje prosljedilo opštinama u obliku transfernih zajmova.

Grafik 3: Odnos spoljnog i domaćeg duga na 31.12.2023. godine

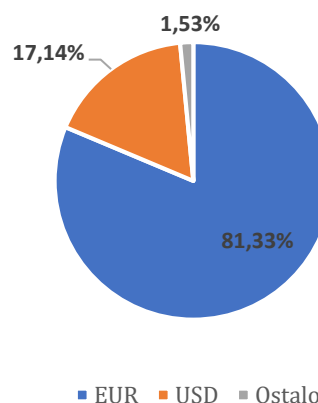
U odnosu na kraj 2022. godine, došlo je do povećanja državnog duga u ukupnom iznosu od 33,59 miliona eura, što je rezultat smanjenja spoljnog duga za 40,27 miliona eura, a povećanja domaćeg

duga za 73,86 miliona eura. Do smanjenja spoljnog duga došlo je usled činjenice da je iznos izmirenja redovnih obaveza po osnovu kreditnih aranžmana zaključenih sa ino kreditorima, bio veći od zaduženja na ino tržištu u 2023. godini (opisano u odeljku 2.2. Spoljni dug). Do povećanja domaćeg duga došlo je usled zaduženja putem državnih zapisa u iznosu od 50 miliona eura, kao i putem novih kreditnih aranžmana sa domaćim komercijalnim bankama u iznosu od 109 miliona eura (opisano u odeljku 2.3 Domaći dug).

2.1 Parametri kvaliteta državnog duga

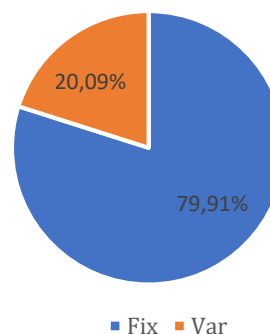
Kada je u pitanju valutna struktura duga, ona na kraju 2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine bilježi značajnu promjenu. Učešće dolarskog duga značajno je uvećano sa 2,49% koliko je iznosilo na kraju 2022. godine, na 17,14% koliko je iznosilo na kraju 2023. godine. Do promjene je došlo usled odluke o prekidu hedžing aranžmana za kredit kod kineske Exim banke. Izlaskom iz hedžing transakcije došlo je do povećanja udjela dolarskog duga u valutnoj strukturi državnog duga. Naime, na kraju 2023. godine učešće eurskog duga u državnom dugu iznosi 81,33%, dok učešće USD i drugih valuta iznosi 17,14% i 1,53% respektivno.

Grafik 4: Valutna struktura državnog duga na 31.12.2023. godine

Grafik 5: Kamatna struktura državnog duga na 31.12.2023. godine

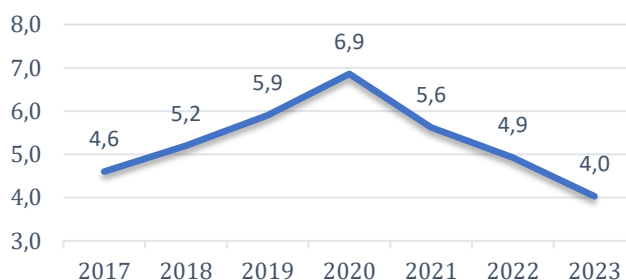
Kada govorimo o kamatnoj strukturi državnog duga, evidentno je da u ukupnom državnom dugu, preovladava zaduženje sa fiksnom kamatnom stopom (79,91%) i da je sa toga aspekta portfolio duga stabilan. Međutim, imajući u vidu značajne promjene na globalnom finansijskom tržištu poslednje dvije godine, koje karakteriše porast kamatnih stopa, kako fiksnih tako i varijabilnih, uticaj ovih kretanja odrazio se i na portfolio duga Crne Gore. Zaduzenja sa varijabilnom kamatnom stopom uglavnom su vezana za EURIBOR i čine 20,09% državnog duga.

I pored toga što prosječna ročnost duga istorijski pokazuje trend rasta u periodu od 2017. godine do 2020. godine, u 2021. godini počinje trend pada i nastavlja se u 2022. godini i 2023. godini. Razlog skraćivanja prosječne ročnosti duga je smanjeno zaduživanje na duži rok sa jedne strane i redovna otplata postojećeg duga, sa druge strane. Na kraju 2023. godine prosječna ročnost duga iznosi 4 godine.

Grafik 6: Kretanje efektivne ročnosti duga u periodu 2017-2023. godine

Struktura državnog duga na kraju 2023. godine ima realnu ponderisanu prosječnu kamatnu stopu od 3,3%, što znači da je trošak zaduživanja povećan za 1,0 procentni poen u odnosu na kraj 2022. godine. Na kretanje ovog parametra u pravcu povećanja uticao je rast EURIBOR-a, kao i rast cijene zaduživanja izazvanih kretanjima na međunarodnom finansijskom tržištu.

Grafik 7: Kretanje realne ponderisane prosječne kamatne stope u periodu 2016-2023.

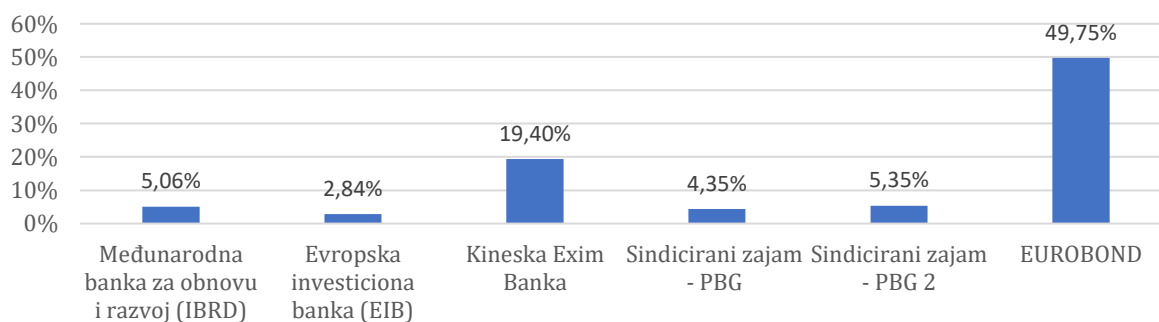

2.2 Spoljni dug

Spoljni dug na kraju 2023. godine iznosio je **3.517,29** miliona eura, odnosno **51,37%** BDP-a.

65,57% spoljnog duga odnosi se na kreditne aranžmane zaključene u svrhu finansiranja budžeta, dok se ostatak od **34,43%** spoljnog duga odnosi na razvojne projekte.

Grafik 8: Najveći ino kreditori u 2023. godini (% učešća u ukupnom spoljnjem dugu)

U toku 2023. godine zaključeni su sledeći kreditni aranžmani sa inostranim kreditorima:

- Kreditni aranžman sa Deutsche bankom u visini od 100,00 miliona eura, za potrebe finansiranja budžeta.
- Kreditni aranžman sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj (IBRD) za realizaciju Projekta olakšica u trgovini i transportu na Zapadnom Balkanu u iznosu od 14,5 miliona eura.
- Kreditni aranžman sa Hapoalim bankom za potrebe Vojske Crne Gore, za finansiranje nabavke minobacača za ugradnju na lako oklopna patrolna vozila. Između Crne Gore i Hapoalim banke, za potrebe zaključenja kreditnog aranžmana za ove potrebe, potpisana su dva ugovora, u ukupnom iznosu od 19,84 miliona eura:
 - Ugovor o avansnom plaćanju, zaključen na iznos od 2,98 miliona eura;
 - Ugovor o izvoznom kreditu, zaključen na iznos od 16,88 miliona eura.

Takođe, u toku 2023. godine, nakon detaljne analize mogućnosti vezanih za dalju realizaciju hedžing aranžmana i zaključka Vlade, Ministarstvo finansija je realizovalo prekid hedžing aranžmana. Prekidom hedžing transakcije Država je prihodovala oko 64 miliona američkih dolara.

Istovremeno, izlaskom iz hedžing aranžmana došlo je do povećanja vrijednosti duga prema Exim Kina banci u eurima, imajući u vidu da se postojeći dolarski dug više ne prikazuje po kursu EUR/USD iz hedžing aranžmana od 1,18, već po srednjem kursu Centralne banke Crne Gore na dan izveštavanja.

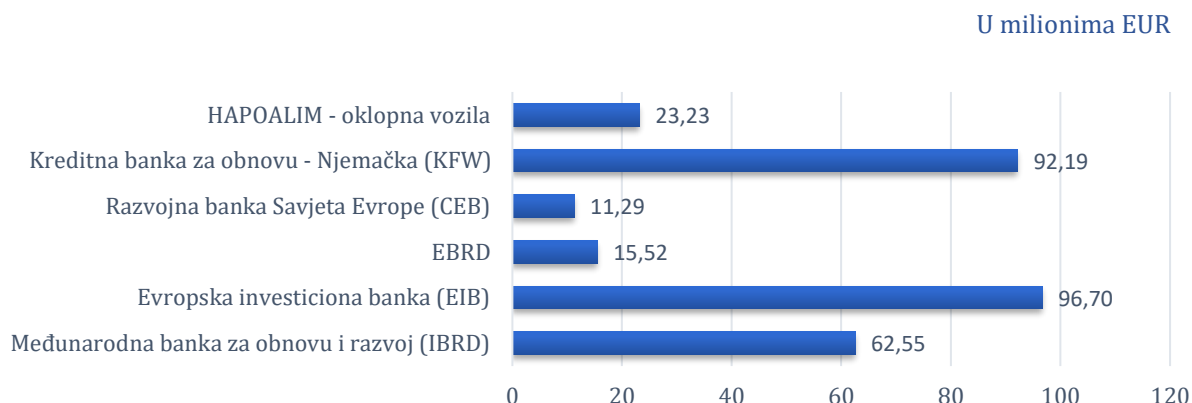
Kada su u pitanju već zaključeni kreditni aranžmani, tokom 2023. godine angažovana su kreditna sredstva u ukupnom iznosu od 51,84 miliona eura i to:

- Za projekte iz kredita Svjetske banke, u iznosu od 10,16 miliona eura;
- Za projekte iz kredita Evropske investicione banke (EIB), u iznosu od 16,80 miliona eura;
- Za projekte iz kredita Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u iznosu od 9,91 miliona eura;
- Za projekte iz kredita KfW banke, u ukupnom iznosu od 11,04 miliona eura;
- Za projekte iz kredita sa Razvojnog bankom Savjeta Evrope (CEB), u ukupnom iznosu od 1,82 miliona eura;
- Za projekat iz kredita sa IFAD-om, u iznosu od 0,13 miliona eura;
- Za projekat iz kredita sa Hapoalim bankom, u ukupnom iznosu od 1,98 miliona eura.

Otplata spoljnog duga u 2023. godini izvršena je u iznosu od 226,64 miliona eura, što se odnosi na otplatu spoljnog duga po osnovu kreditnih zaduženja kod međunarodnih kreditora.

Na narednom grafiku prikazani su podaci o stanju nepovučenih sredstava prema kreditorima, na dan 31.12.2023. godine, po osnovu kreditnih aranžmana kod kojih nisu angažovana (povučena) sva ugovorena sredstva.

Grafik 9: Stanje nepovučenih sredstava

Prema postojećem stanju spoljnog duga, zaduženje kod međunarodnih finansijskih institucija (Svjetska banka i njene afilijacije – IBRD, IDA, zatim Pariski klub, EIB, EBRD, CEB, Evropska komisija, KfW i IFAD) iznosi oko 8,3% BDP-a, dug po bilateralnim (mekim) zajmovima (ugovori sa Vladom Mađarske, Poljske, Francuske, Španije, Kineska Exim banka, Export Development Canada EDC – Helikopteri, Izraelska Hapoalim banka) iznosi oko 10,3% BDP-a, dok dug po osnovu kreditnih aranžmana za potrebe finansiranja budžeta (Eurobond, Sindicirani zajam – PBG i PBG2, MMF, Deutsche banka) iznosi oko 31,4% BDP-a.

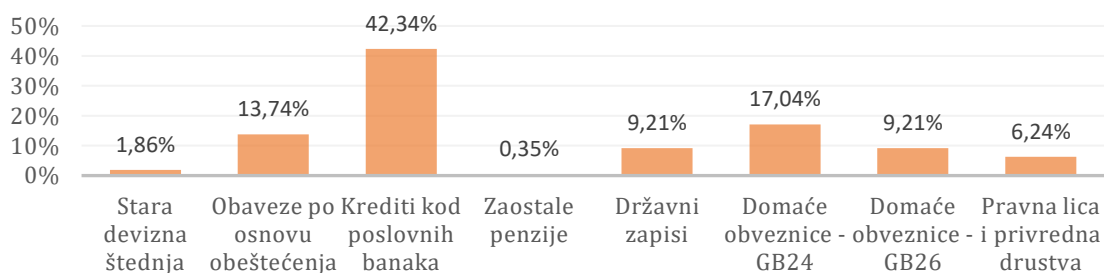
U iznos spoljnog duga nisu uključene obaveze po osnovu neriješenih dužničko-povjerilačkih pitanja prema Libiji i Kuvajtu u visini od oko 0,6% BDP-a. Dug prema vladama ovih zemalja Crnoj Gori je pripao po osnovu raspodjele nealociranog duga (5,88% od 38% za Srbiju i Crnu Goru), i shodno Sporazumu o pitanjima sukcesije iz Beča 29. juna 2001. godine rješava se usaglašenim stavovima u okviru Komiteta za podjelu finansijske aktive i pasive bivše SFRJ.

2.3 Domaći dug

Domaći dug na kraju 2023. godine iznosi **542,62** miliona eura, odnosno **7,92%** BDP-a.

Domaći dug najvećim dijelom čini dug po osnovu dugoročnih kredita kod domaćih komercijalnih banaka, državnih zapisa, domaćih obveznica GB24 i GB26 i obaveza po osnovu obeštećenja (restitucije). U stanje domaćeg duga uključen je i dug pravnih lica i privrednih društava koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa, koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države, kao i dug po osnovu stare devizne štednje i zaostalih penzija.

Grafik 10: Struktura unutrašnjeg duga

Dug po osnovu kredita kod domaćih komercijalnih banaka bilježi neto povećanje od 73,86 miliona eura. Povećanje je uslovljeno zaključenjem kreditnih aranžmana sa 8 komercijalnih banaka, u toku 2023. godine, u iznosu od 109 miliona eura.

Takođe, država Crna Gora je emitovala državne zapise, čije stanje duga na kraju 2023. godine iznosi 50 miliona eura, a koji dospijevaju u toku 2024. godine.

Ukupna obaveza po osnovu obeštećenja (restitucije), na kraju 2023. godine, iznosi oko 74,58 miliona eura, što je za 7,01 miliona manje u odnosu na kraj 2022. godine, kada je ova obaveza isnosila 81,59 miliona eura. Smanjenje iznosa duga po osnovu restitucije uzrokovano je otplatom redovne rate restitucije u iznosu od oko 10,07 miliona eura i plaćanja carine u visini od oko 1,14 miliona eura sa jedne strane, dok je s druge strane došlo do povećanja duga po osnovu novih rješenja, tokom 2023. godine, u visini od oko 4,20 miliona eura.

Dug po osnovu domaćih obveznica odnosi se na obveznice emitovane tokom 2019. godine, sa rokom otplate od pet i sedam godina. Stanje duga, po ovom osnovu, tokom 2023. godine je ostalo nepromijenjeno imajući u vidu da otplate glavnice nisu dospjele.

U toku 2023. godine izvršena je otplata dijela duga za staru deviznu štednju u iznosu od oko 0,13 miliona eura.

Ukupna otplata domaćeg duga po osnovu kredita u toku 2023. godine, iznosila je 74,48 miliona eura⁵.

U stanje domaćeg duga uključen je i dug pravnih lica i privrednih društava koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa, koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana iz budžeta države, u iznosu od oko 33,84 miliona eura. U iznos pomenutog duga najveći udio se odnosi na dug Željezničke infrastrukture u iznosu od oko 29,44 miliona eura i Željezničkog prevoza u iznosu od oko 4,23 miliona eura.

3. OTPLATA DUGA

U toku 2023. godine izvršena su otplata državnog duga po osnovu glavnice rezidentima i nerezidentima, kao i otplate obaveza iz prethodnog perioda, u ukupnom iznosu od 301,25 miliona eura. Od navedenog, izvršena je otplata glavnice rezidentima u iznosu od 74,48 miliona eura, usled otplate duga po osnovu dugoročnih kredita i državnih zapisa iz 2022. godine. Otplata glavnice nerezidentima iznosila je 226,64 miliona eura i odnosi se na otplatu po osnovu postojećih kreditnih aranžmana. Otplata duga po osnovu stare devizne štednje iznosila je 0,13 miliona eura.

Otplata kamata, rezidentima i nerezidentima, iznosila je 124,31 miliona eura. Od pomenutog iznosa, izvršena je otplata kamate rezidentima u iznosu od 15,14 miliona eura, koja se najviše odnosi na otplatu kamate za kredite kod domaćih banaka i domaćih obveznica, dok je otplata kamate nerezidentima iznosila 109,18 miliona eura i u najvećem dijelu se odnosi na obaveze po osnovu kamata za euroobveznice, sindicirane zajmove.

⁵ Nije uključena otplata duga po osnovu restitucije, stare devizne štednje, pravnih lica i zaostalih penzija.

Struktura otplate je prikazana u narednoj tabeli.

Tabela 4: Servisiranje državnog duga u 2023. godini

U milionima EUR	
Budžetska pozicija	2023
4611 - Otplata glavnice rezidentima	74,48
4612 - Otplata glavnice nerezidentima	226,74
4630 - Otplata obaveza iz prethodnih godina – stara devizna štednja	0,13
4630 - Otplata obaveza iz prethodnih godina – restitucija	0,00
UKUPNA OTPLATA GLAVNICE	301,36
4161 - Otplata kamate rezidentima	15,14
4162 - Otplata kamate nerezidentima	109,08
UKUPNA OTPLATA KAMATE	124,21
4622 - Otplata garancija	2,81
UKUPNO	428,38

4. DUG LOKALNE SAMOUPRAVE

Konsolidovani dug opština iznosi oko 107,78 miliona eura, prema podacima dostavljenim od strane opština za kraj 2023. godine, što je za oko 11,11 miliona eura manje nego na kraju 2022. godine.

Dug lokalnih samouprava prikazan je na sledeći način:

- Kroz stanje državnog ino duga uključen je dug opština po ugovorima koje je potpisala Vlada Crne Gore sa ino kreditorima, a sa opštinama potkreditne sporazume, u iznosu od oko 36,91 miliona eura (iznos povučenih, neotplaćenih sredstava);
- Kroz stanje duga lokalne samouprave, u iznosu od 66,90 miliona eura;
- Kroz dug prema Ministarstvu finansija u iznosu od 3,97 miliona eura, od čega je 0,30 miliona eura pozajmica iz Fonda za podršku opštinama za finansiranje donatorskih projekata, 0,55 miliona eura iz Egalizacionog fonda i 3,12 miliona eura pozajmica iz budžeta države.

U nastavku slijedi tabela konsolidovanog duga lokalne samouprave:

Tabela 5: Konsolidovani dug lokalne samouprave na dan 31.12.2023. godine

U milionima EUR

Grad	Domaći dug	Ino dug	Ukupno
Andrijevica	0,37	0,09	0,45
Bar	0,00	0,00	0,00
Berane	1,22	0,00	1,22
Bijelo Polje	5,13	0,20	5,33
Budva	0,00	24,52	24,52
Cetinje	4,39	2,08	6,48
Danilovgrad	1,13	0,95	2,07
Gusinje	0,17	0,00	0,17
Herceg Novi	0,00	4,65	4,65
Kolašin	3,26	0,00	3,26
Kotor	0,00	0,16	0,16
Mojkovac	0,00	0,00	0,00
Nikšić	9,47	9,00	18,47
Petnjica	0,00	0,00	0,00
Plav	1,06	0,00	1,06
Plužine	0,14	0,00	0,14
Pljevlja	0,00	2,09	2,09
Podgorica	8,42	12,05	20,47
Rožaje	1,31	0,81	2,12
Šavnik	0,00	0,00	0,00
Tivat	1,85	5,13	6,98
Ulcinj	1,28	4,88	6,16
Žabljak	0,00	0,00	0,00
Tuzi	1,96	0,00	1,96
Zeta	0,00	0,00	0,00
UKUPNO	41,17	66,61	107,78

Stanje duga po osnovu garancija izdatih od strane jedinica lokalne samouprave na dan 31.12.2023. godine iznosi 3,53 miliona eura.

U nastavku slijedi tabela izdatih garancija lokalne samouprave.

Tabela 6: Pregled izdatih garancija lokalne samouprave

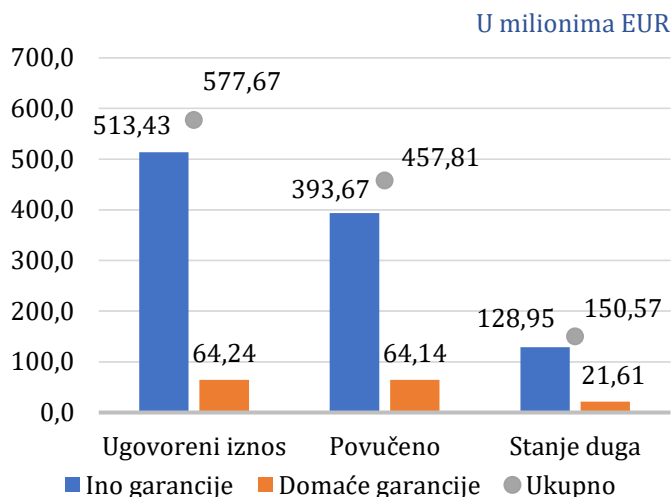
U milionima EUR

Opština	Kreditor	Zajmoprimac	Datum potpisivanja	Ugovoreni iznos	Povučeni iznos	Stanje duga 31.12.2023
Berane	Prva banka CG AD Podgorica	Benergo d.o.o.	Ugovor 14.08.2019. godine i Aneks 14.11.2019. godine	0,75	0,75	0,33
Danilovgrad	Investiciono razvojni fond Crne Gore	Komunalno d.o.o.	15.05.2014.	0,30	0,20	0,01
Podgorica	Kraljevina Španije - Vlada Crne Gore - Deponija DOO Podgorica	Deponija d.o.o.	04.06.2009.	3,40	3,40	0,23
Podgorica	Evropska investiciona banka	Deponija d.o.o.	25.07.2013.	1,87	1,87	0,65
Podgorica	Investiciono razvojni fond Crne Gore	Vodovod i kanalizacija d.o.o.	29.03.2022.	1,85	1,85	1,38
Podgorica	CKB banka AD Podgorica	Putevi d.o.o. Podgorica	22.12.2021.	1,57	1,57	0,90
Mojkovac	Lovćen banka AD	Stambena zgrada ulaz 1	29.12.2023.	0,01	0,01	0,01
Mojkovac	Lovćen banka AD	Stambena zgrada br.23	29.12.2023.	0,01	0,01	0,01
Mojkovac	Lovćen banka AD	Stambena zgrada lamela 9	29.12.2023.	0,01	0,01	0,01
Mojkovac	Lovćen banka AD	Stambena zgrada B5 ulaz A	29.12.2023.	0,00	0,00	0,00
UKUPNO				11,24	11,14	3,53

5. KRETANJE DRŽAVNIH GARANCIJA TOKOM 2023. GODINE

Grafik 11: Državne garancije
na dan 31.12.2023.godine

Ugovoreni iznos izdatih državnih garancija na kraju 2023. godine iznosi 577,67 miliona eura⁶, što je za oko 47,83 miliona eura manje u odnosu na isti period 2022. godine. Od ovog iznosa, angažovana sredstva iznose 457,8 miliona eura. Stanje duga na kraju 2023. godine, po garancijama izdatim domaćim i ino kreditorima iznosi 150,57 miliona eura, što predstavlja 2,20% BDP-a. U odnosu na kraj 2022. godine, na kraju 2023. godine stanje duga po osnovu izdatih državnih garancija se smanjilo za 25,95 miliona eura.

Domaće garancije su uglavnom izdate u cilju podrške kompanijama za realizaciju kapitalnih projekata, za restrukturiranje i kao podrška realizaciji sanacionih planova lokalnih samouprava. Spoljne garancije su izdate za implementaciju raznih infrastrukturnih projekata, obezbjeđenje podrške razvoju malih i srednjih preduzeća, kao i u cilju podrške za restrukturiranje željezničke infrastrukture, modernizaciju aerodroma i energetskog sistema.

Tokom 2023. godine, država je izdala dvije garancije. Dana 01.08.2023. godine Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) i Crna Gora, zaključili su Ugovor o garanciji za Amandman na ugovor o kreditu između EBRD-a i Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD, potpisanim istog dana, u iznosu od 9,00 miliona eura, a za potrebe finansiranja Projekta izgradnje varijabilne prigušnice u trafostanici Lastva.

Druga državna garancija odnosi se na kreditni aranžman između EUROFIME (Specijalizovana finansijska institucija za finansiranje nabavke i opravke vozniha sredstava) i Željezničkog prevoza Crne Gore za finansiranje Projekta urgentnog generalnog remonta vozniha sredstava koja se koriste za željeznički putnički saobraćaj, u iznosu od 2,00 miliona eura. Ugovor o garanciji potpisan je 18. septembra 2023. godine.

Angažovani/povučeni iznos garancija koje je Vlada Crne Gore izdala za zajmove kod inostranih kreditora iznosi 393,67 miliona eura⁷, dok je stanje duga po istim na kraju 2023. godine 128,95 miliona eura ili 1,88% BDP-a. (vidjeti Aneks I)

Angažovani/povučeni iznos garancija koje je Vlada Crne Gore izdala za zajmove kod domaćih kreditora iznosi oko 64,14 miliona eura, dok stanje duga po istim na kraju 2023. godine iznosi 21,61 miliona eura ili 0,32% BDP-a. (vidjeti Aneks II)

⁶ Prema kursu na dan 31.12.2023. godine

⁷ Prema kursu na dan 31.12.2023. godine

Aneks I: Spoljne državne garancije na dan 31.12.2023. godine

U milionima EUR

Kreditor	Zajmoprimac	Datum potpisivanja	Iznos (EUR)	Angažovani iznos	Stanje duga
Projekat Evropskih puteva	Monteput	17.05.2004.	24,00	24,00	8,15
Rekonstrukcija elektroenergetskog sistema	EPCG I CGES	15.08.2002.	11,00	8,02	0,63
Modernizacija aerodroma	JP Aerodromi Crne Gore	27.03.2004.	12,00	12,00	1,87
Mala i srednja preduzeća preko poslovnih banaka	Poslovne banke	02.07.2009.	90,00	90,00	0,21
Modernizacija željezničke infrastrukture	ŽICG	03.01.2011.	7,00	7,00	4,99
Rekonstrukcija željezničke infrastrukture	ŽICG	20.3.2017.	20,00	20,00	18,19
I UKUPNO EIB			164,00	161,02	34,03
Projekat obnove željezničke infrastrukture - Faza III	ŽICG- III tranša	06.04.2009.	4,00	4,00	1,04
Projekat obnove željezničke infrastrukture Faza III Anex	ŽICG	12.10.2012.	10,00	10,00	3,55
Projekat hitne obnove željezničke infrastrukture 2	ŽICG	11.12.2009.	15,00	14,82	1,67
Projekat nabavke elektromotornih jedinica i dijagnostičke opreme	Željeznički prevoz AD (ŽPCG)	8.11.2010.	13,55	13,55	2,31
Kreditna linija za zaštitu depozita	Fond za zaštitu depozita	28.07.2020.	50,00	0,00	0,00
Pljevlja Interkonektivni i kabal	CGES	09.06.2014.	20,00	59,78	29,27
Postavljanje visoko naponskog		30.12.2015.	40,00		

kabla između Tivta i Pljevalja					
Ugradnja varijabilne prigušnice u trafostanici Lastva		01.08.2023.	9,00		
Projekat izgradnje regionalnog vodovoda - južni krak faza I	JP Regionalni vodovod	26.12.2019.	12,00	3,16	2,93
Projekat nabavke mekanizacije za održavanje pruga i nove opreme za pomoćni voz	ŽICG	28.12.2022.	11,00	0,00	0,00
II UKUPNO EBRD			184,55	105,38	40,77
Interkonektivn i kabal	CGES	08.05.2013.	25,00	24,74	3,91
Interkonektivn i kabal- Luštica	CGES	26.12.2018.	20,00	0,36	0,00
Rekonsstrukcij a HE Perućica faza II	EPCG	11.10.2019.	33,00	15,28	15,28
III UKUPNO KFW			78,00	40,38	19,19
Nabavka i remont brodova	Crnogorska plovidba	26.01.2010.	42,89	42,89	6,43
Nabavka i remont brodova	Barska plovidba	29.01.2013.	41,99	41,99	26,59
IV UKUPNO EXIM			84,88	84,88	33,03
Projekat za potrebe urgentnog generalnog remonta voznih sredstava koja se koriste za željeznički putnički saobraćaj	Željeznički prevoz AD (ŽPCG)	18.09.2023.	2,00	2,00	1,93
V UKUPNO EUROFIMA			2,00	2,00	1,93
UKUPNO (I+II+III+IV+V)			513,43	393,14	128,95

Aneks II: Domaće državne garancije na dan 31.12.2023. godine

U milionima EUR

Kreditor/ Namjena	Zajmoprimac	Datum potpisivanja	Ugovoreni iznos	Angažovani iznos	Stanje duga (31.12. 2023.)
Za izgradnju stambene zgrade za prosvjetne radnike u Budvi	Stambena zadruga radnika prosvjete CG "Solidarno" Podgorica	20.07.2015.	6,60	6,60	1,87
I UKUPNO CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA AD			6,60	6,60	1,87
Realizacija sanacionih planova jedinica lokalne samouprave	Jedinice lokalne samouprave	2015.	39,75	39,66	12,05
II UKUPNO REALIZACIJA SANACIONIH PLANOVA			39,75	39,66	12,05
Refinansiranje kredita Abu Dhabi Fonda za razvoj	JP "Regionalni Vodovod Crnogorsko Primorje" – Budva	27.04.2017.	6,70	6,70	0,91
Za potrebe izmirenja obaveza prema Strabag AG	JP "Regionalni Vodovod Crnogorsko Primorje" – Budva	08.05.2019.	5,00	5,00	2,91
III UKUPNO ERSTE BANKA AD			11,70	11,70	3,83
Za potrebe izmirenja obaveza prema Strabag AG	JP "Regionalni Vodovod Crnogorsko Primorje" – Budva	08.05.2019.	5,00	5,00	2,91
Za izgradnju stambene zgrade za prosvjetne radnike u Budvi	Stambena zadruga radnika prosvjete CG "Solidarno" Podgorica	30.12.2021.	1,19	1,19	0,95
IV UKUPNO PRVA BANKA			6,19	6,19	3,86
UKUPNO (I+II+III+IV)			64,24	64,14	21,61